

EKOLOJİK KURU İNCİRİN ÜRETİM VE PAZARLAMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Berrin ŞAHİN¹, Kezban KONAK²

ÖZET

Bu çalışmada, son yıllarda giderek daha fazla önem kazanan ekolojik tarımın Dünya'daki ve Türkiye'deki gelişimi, buna bağlı olarak geleneksel ekolojik ürünlerimizle birlikte ekolojik kuru incir ticareti ve gelişimi incelenmiştir.

Araştırmada, Türkiye kuru incir üretiminin önemli bir bölümünü sağlayan Aydın yöresindeki kuru incir üreticileri ve kuru incir ihraç eden firmalar ele alınmıştır. Söz konusu üretici ve firmaların ekonomik - sosyal yapıları, üretim ve pazarlama problemleri ortaya konulmuştur. Bu çerçevede mevcut sorunlar belirlenerek, sorunların çözümüne yönelik bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ekolojik tarım, ekolojik kuru incir, kontrol ve sertifikasyon, IFOAM.

A Research on Production and Marketing of Organic Dried Fig

ABSTRACT

In this study, the development of organic farming in the World and Turkey, which gains more importance in recent years, is studied. From this point of view the improvement of organically trading dried figs and conventional organic crops were also investigated.

The main subject of the study are the farmers and the importers of the dried figs in the Aydın region where the most of the dried figs in Turkey were produced. The economic and social structures, production and marketing problems of the farmers and the importers are shown in the study. In this context the existing problems are determined and some suggestions are made in order to solve these problems.

Keywords: Organic farming, Organic dried fig, Control and Certification, IFOAM.

GİRİŞ

Dünya nüfusunun hızlı artışı ve sanayileşmedeki hızlı gelişim, birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Artan nüfusu besleyebilmek amacıyla, tarımda, çok çeşitli sanayi ürünü girdiler (pestisitler, hormonlar vb) kullanılmış ve tarımsal üretim belli bir noktaya kadar artırılmıştır. Ancak bu uygulamalar çevre kirliliğine, doğal çevrenin tahribine yol açmış ve insan sağlığını tehdit etmeye başlamıştır. Bu ve benzeri olumsuzluklar nedeniyle, tüm dünyada organik tarıma ilgi giderek artmaya başlamıştır. Türkiye de dünyadaki bu eğilimden etkilenmiş ve ekolojik ürün üretim ve ticareti ile ilgili çalışmalar başlamıştır. İlk olarak kuru incirin ve kuru üzümün ekolojik ürün olarak ihracatı gündeme gelmiştir. Bilindiği gibi; ülkemiz dünya kuru incir üretim ve ticaretinde ilk sırada yer almaktadır. Kuru incir Türkiye ekonomisi için, yaklaşık 50 bin çiftçi ailesinin geçim kaynağı olması ve geleneksel ihraç ürünü olarak döviz sağlama nedeniyle oldukça önemlidir (Anonim, 2000/a). Kuru incir için yeni pazarlama olanaklarının ortaya çıkması ve artan talep doğrultusunda en önemli üretici yöre olan, Aydın'da ekolojik kuru incirin üretim ve pazarlama koşullarının ve sorunlarının ortaya konmasını gerektirmektedir. Bu amaçla hazırlanan araştırma ile ekolojik tarımın dünyadaki önemine kısaca değinildikten sonra Türkiye'deki ekolojik kuru incir üreticileri, araçlar ve Tarıf detaylı bir şekilde incelenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada makro ve mikro olmak üzere iki tip veri materyal olarak kullanılmıştır. Makro veriler; Araştırma bölgesinin sosyal ve ekonomik yönden tanıtılmasına yardımcı olacak bilgilerdir, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarından sağlanmıştır. Bu kuruluşlardan başlıcaları; Aydın Tarım İl Müdürlüğü, Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü'dür.

Araştırmada ayrıca İhracatı Geliştirme ve Etüt Merkezi (İGEME), Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), İzmir Ticaret Borsası (İTB), Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (TKB), TARİŞ AR-GE, Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM), Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) vb kuruluşların araştırma konusu ve yöresiyle ilgili yayın ve istatistiklerinden, çeşitli yurtiçi ve yurtdışı çalışmalardan, tezlerden, kitaplardan yararlanılmıştır.

Bu çalışmanın amacına bağlı olarak Aydın yöresinde kuru incir yetiştiriciliği yapan üreticiler ve ekolojik kuru incir ihraç eden firmalar araştırma kapsamına alınmıştır. Aydın, Türkiye'nin kurutmalık Sarılop incir ağacı varlığının yaklaşık % 82'sini ve toplam kuru incir üretiminin yaklaşık % 80'nini sağlayan bir ildir. Ekolojik kuru incir ihraç eden firmaların tümü İzmir'de bulunmaktadır.

Mikro veriler; 15 Haziran ve 15 Temmuz 2001 tarihleri arasında ekolojik kuru incir üreticileri, ayrıca 20 Temmuz ve 20 Eylül 2001 tarihleri arasında kuru incir ihraç eden firmalarla ve S.S. Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (TARİŞ) ile yüz yüze

* Bu Çalışma Yüksek Lisans Tezi Olarak Yürütülmüştür

¹ Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü, İncirliova / AYDIN

² Adnan Menderes Üniversitesi,, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, AYDIN

görüülerek yapılan anket çalışması ile derlenmiştir.

Anket yapılacak üretici (işletme) sayısı; oransal örnek hacmi formülü ile hesaplanmıştır (Newbold, 1995).

Yapılan hesaplama sonucu görüülecek üretici sayısı 68 olarak belirlenmiştir. Anket yapılacak köyler ve üretici sayısı gayeli olarak üretim ağırlığına göre köylere dağıtılmıştır. Üretici anketleri ile; ekolojik kuru incir üreticilerinin sosyo-ekonomik yapısı, ekolojik tarım hakkındaki bilgisi, ekolojik tarımın üretici tarafından nasıl değerlendirildiği, pazarlamadaki problemler, ekolojik tarım sisteminin nasıl uygulandığı ve konuyla ilgili sorunlar hakkında birincil veriler elde edilmeye çalışılmıştır.

Firma anketlerinin yapılmasındaki amaç; firmaların yapıları, ürün alımı, ürünün alımından ihracatçıya ulaşıncaya kadar geçirdiği aşamalar, işleme, ambalajlama, depolama vb. konularda bilgi edinmek şeklinde özetlenebilir.

BULGULAR ve TARTIşMA

Ekolojik üretim felsefesi 1930'lardan itibaren oluşmaya başlamış ve özellikle 1990'lardan sonra Avrupa'da büyük bir ivme kazanmıştır

Dünyada 120 ülkede 17.2 milyon hektar alanda ekolojik tarım yapılmaktadır. Avustralya 7.7 milyon hektarla en geniş ekolojik tarım alanına sahip ülkedir ve bu alanların büyük kısmını hayvansal üretime yönelik çayır ve meralar oluşturmaktadır. Avustralya'yı Arjantin ve İtalya izlemektedir (Aksoy, Tüzel ve Altındışli, 2001).

Neredeyse tüm Latin Amerika ülkelerinde organik tarım yöntemleri uygulanmaktadır. En yüksek değerler Arjantin, Brezilya, Kostarika, El Salvador ve Surinam'da görülmektedir. Bu ülkelerde organik tarım yapılan alanların artış oranı yüksektir. Arjantin'de organik tarım alanı 1992'de 5 bin 500 hektardan 2001'de 2 milyon 800 bin hektara çıkmıştır (Willer, 2001). Tunus, İsrail, Mısır gibi ülkeler de ekolojik üretim de önemli gelişmeler kaydetmişlerdir. (Anonim, 2001/a).

Kanada, ABD ve Meksika üçü de büyük üretici ve ihracatçı ülkelerdir. Geri kalmış ülkelerde örneğin Afrika ülkelerinde üretimin çoğu ekolojiktir. Ancak bu ülkelerin de kontrol ve sertifikasyon, yasal düzenlemeler, toprağın bitki besin maddelerince fakirleşmesi yani aşırı sömürülmesi, erozyon, pazarlama organizasyonu, örgütlenme eksikliği gibi sorunları vardır ve bunlarla ilgili yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Organik ürünlerin dünyadaki tüketimleri incelendiğinde Avrupa ülkeleri içinde en fazla tüketimin Almanya'da olduğu, ancak toplam gıda tüketimi içindeki payın ise Danimarka ve İsviçre'de yüksek olduğuna işaret edilmektedir. ABD ve Japonya'nın tüketim açısından önemli pazarlar olduğu görülmektedir (Anonim, 2001).

Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

tahminlerine göre ekolojik ürün tüketimdeki artış önümüzdeki yıllarda % 10-25 arasında olacaktır. (Anonim 2001/a)

Birçok ülkede organik tarım ürünleri üretimi artmakla beraber, talebi karşılayamamakta, talep üretimden hızlı artmaktadır. Kısa dönemde yetersiz üretimin problem olacağı tahmin edilmektedir. Bu durum, gelişmekte olan ülkeler için bu pazarlara giriş ve pazardaki mevcut durumlarını güçlendirmek açısından iyi bir fırsat olduğu ifade edilmektedir. (Aksoy ve Altındışli, 1999).

Avrupa'da ekolojik tarım, üreticilerinin ve tüketicilerinin teşvikiyle başlamıştır. Türkiye'de ise ithalatçı firmaların talepleriyle yani ihracat amacıyla 1984-1985 yıllarında kuru incir ve kuru üzümle başlamıştır. AB ülkelerinde ekolojik tarım devlet politikası haline getirilmiş ve ekolojik ürünlere verilen finansal destekler, hızlı bilgi akışı, koruma ve planlama ekolojik tarımın gelişmesini sağlamıştır (Aksoy, 1999).

Ülkemizde özellikle kuru incir, zeytin vb dağlarda yetiştirilen ürünlerde sentetik girdilerin Avrupa ülkeleri kadar yoğun kullanılmaması, ekolojik tarım açısından avantajdır. Çünkü bu ürünlerde ekolojik tarıma geçiş daha kolay olmaktadır.

Türkiye'de toplam ekolojik tarım alanı, toplam işlenen arazinin % 0.26'sıdır. AB ülkelerinde ise bu oran % 2.8'dir. Ülkemizde ekolojik tarım gelişmekle beraber, ekolojik üretim alanı ve işletme sayısının toplam içindeki payı AB değerlerinin çok altındadır (Anonim, 2001/b).

Ülkemizde ekolojik ürün iç tüketimi, tüketici bilinci ve talebine bağlı olarak son birkaç yıldır yavaş da olsa artmaya başlamıştır. Ancak Türkiye'de üretilen ekolojik ürünlerin %99 u ihraç edilmektedir. Üretilen ürün çeşidi sayısı 1990'da 8 üründen 2000 yılında 95 ürüne ulaşmıştır. Türkiye' organik ürün üretimi ve ticareti ile ilgili faaliyetler, tekrar düzenlenerek, 22 Temmuz 2002 tarihinde, 2481 sayılı yayımlanan "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'e" göre yürütülmektedir (Anonim, 2002).

Araştırma konusu olan ekolojik kuru incir ile ilgili rakamlar incelendiğinde karşılaşılan bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir. 1988-2000 yılları arasında ekolojik kuru incir işletme sayısı, üretim alanı ve üretim miktarı değerleri genel olarak önemli ölçüde artmıştır. 2000 yılında 1998'e göre işletme sayısı % 43, üretim alanı % 89, üretim miktarı % 114 oranında artmıştır. Doğal olarak kuru incir üretim alanları ve üretim içindeki payı da artmıştır. Üretim alanlarında bu oran 1990'da % 0.6 iken 1999'da % 11'e, üretim miktarında da aynı yıllar için % 1.4'den % 15'e yükselmiştir. Bu oranlar, kuru incirde ekolojik üretime doğru önemli oranlarda yönelim olduğunu göstermektedir. Ekolojik incirde değerlendirilemeyen potansiyelin dış talepler arttıkça açığa çıkdığı ifade edilmektedir (Altındışli ve Ertem, 1997).

1997-2000 yılları arasında toplam ekolojik ürün ihracatında ekolojik kuru incirin payı miktar olarak;

1998'de % 18'e yükselmiş, 1999'da % 13'e ve 2000 yılında % 14'e gerilemiş, değer olarak; 1998'de artarak % 20'ye yükselmiş, 1999'da % 15'e, 2000'de % 16'ya gerilemiştir. Bu yıllarda ekolojik kuru incirin toplam ekolojik ürün ihracatındaki payı önemli oranlarda olmasa da azalmıştır. Üretim ekolojik koşullara bağlıdır ve yıllar itibarıyla dalgalanmalar olabilmektedir. Buna karşın ürün çeşidi ve toplam ekolojik ürün ihracatımız oransal olarak daha fazla artmıştır.

1999-2000 yılları arasında ekolojik kuru incir, ekolojik ürün ihracatımızda genellikle, miktar olarak kuru üzümün ikinci, değer olarak da kuru üzüm ve fındıktan sonra üçüncü sırada bulunmaktadır (Anonim, 2001/c).

2001 yılında toplam ekolojik kuru incir ihracatının % 38'i Almanya'ya, % 22'si İsviçre'ye, % 9'u Fransa'ya, % 7'si Danimarka'ya, % 6'sı ABD'ye yapılmıştır. Bu ülkeler Türkiye açısından ekolojik kuru incir için önemli pazar durumundadırlar (Anonim, 2002/a).

1990-1999 yılları arasında geleneksel ekolojik ürünlerin (kuru incir, kuru üzüm, fındık ve kayısı) üretim miktarının toplam (ekolojik üretim) içindeki payı % 94'den % 19'lara düşmüştür. Yani ekolojik ürün miktarı ve çeşidi artınca, geleneksel ürünlerin üretim miktarı artmasına rağmen toplam içindeki payları azalmıştır. Geleneksel ekolojik ürünler için ihracatımızda da benzer durum söz konusudur.

3.1. Aydın'da Ekolojik İncir Yetiştiriliciliği

Seçilmiş bir grup ekolojik incir yetiştirici ile yapılan anket sonucunda üreticilerin tümünün mülk araziler üzerinde yetiştiricilik yaptıkları belirlenmiştir. Üreticiler sahip oldukları toplam işletme arazisi içindeki ekolojik incir üretim alanına (daa) göre 3 gruba ayrılmıştır ve ilçeler itibarıyla dağılımı Çizelge 1'deki gibidir.

Çizelge 1. Ele Alınan İşletmelerin İlçelere ve Büyüklüklerine Göre Dağılımı

İlçeler	1-20 daa	21- 50 daa	51 + daa	Genel Toplam
Aydın (Merkez)	-	3	1	4
Nazilli	-	2	1	3
Germencik	4	4	1	9
Sultanhisar	25	14	2	41
İncirliova	-	5	6	11
Toplam	29	28	11	68

Yörede üretim küçük aile işletmeleri şeklinde olup, incir bahçelerinin ortalama genişliği sekiz dekar dolayındadır ve değişik nedenlerle (miras hukuku vb.) bahçe büyüklüğü 1-2 dekar kadar inmiştir. 80 dekar

ve daha büyük plantasyon adedi % 10 dolayındadır (Anonim, 1983). Buna bağlı olarak işletmeler arazi büyüklükleri açısından daha az aralıklarla gruplandırıldığında, incelenen. 68 işletmeden 56'sının bölge ortalamasının üzerinde arazi genişliğine sahip olduğu görülmektedir. Bu da ekolojik kuru incir üretimini tercih eden üreticilerin ya da ihracat firmalarının tercih edilen işletmelerin arazi genişliğinin yöre ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir (Çizelge 2). Arazilerin büyük ve dağınık olmaması sertifikasyon maliyetini etkilediği için, firmalarca istenen bir özelliktir.

İşletmelerin sosyal yapısı incelendiğinde söz konusu işletme sahiplerinin yaş ortalaması 48.1 yıldır. Eğitim durumları analizlerinde üç üreticinin lise eğitimine sahip olduğu görülmektedir, 59 kişi ilköğretim ve altı kişi ortaokul mezunudur. Oysa eğitimin yenilikleri benimsemeyi, teknoloji kullanımını ve başarıyı olumlu etkilediği bilinmektedir. (Sağdemir, 1992). İşletmelerin büyüklüğü ile üreticilerin yaşı, eğitim durumu ve ailedeki birey sayıları arasında bir ilişki belirlenmemiştir. İncelenen işletmelerde yeni arazi edinmenin üretici açısından zor olduğu, miras kalacak araziyle yetinildiği gözlenmiştir.

Üreticilerin tamamı, küçük yaşlardan itibaren incirle iç içe olduklarını dile getirmişlerdir. Ortalama olarak 27.4 yıldır incir yetiştiriciliği yapmaktadırlar.

Çizelge 3. Ele Alınan İşletmelerin Toplam İncir Üretim Alanı İçinde Ekolojik Kuru İncirin Payı

Arazi büyüklüğü	1 - 20 daa	21 - 50 daa	51 + daa	Genel
İncir üretim Alanı (daa)	11.9	34.3	89.1	33.6
Ekolojik incir üretim alanı (daa)	11.8	31.5	76.8	30.4
%	98.5	91.6	86.1	90.3

Çizelge 3'de üreticilere ait incir üretim alanları içinde ekolojik kuru incirin payı verilmiştir. Buna göre 1-20 dekar arasında yer işletmelerin ortalama incir alanı 11.9 dekar ve bunun % 98.5'inde ekolojik üretim yapılmaktadır. Bu oran arazi genişliği arttıkça azalmaktadır.

Üreticiler ekolojik tarım hakkında bilgiye genel olarak sahiptirler. Ekolojik tarım hakkındaki bilgileri, çoğunlukla TARİŞ'ten (42 üretici) ya da ihracat firmalarının ve sertifikasyon kuruluşlarının elemanlarından (24 üretici) öğrenmişlerdir (Çizelge 4). Ekolojik kuru incir üreticilerinin yaklaşık olarak % 16'sı TARİŞ'in uygulamakta olduğu " Ekolojik Kuru incir Projesi"nde bulunmaktadır (1045 üreticiden 165'i). Bu projenin ekolojik kuru incir üretiminin gelişmesinde ve çiftçilerin konu hakkında bilgilenmelerinde önemli bir payı olduğu söylenebilir.

Çizelge 2. Ele Alınan İşletmelerin Büyüklüklerinin Belirli Aralıklardaki Dağılımı

İşl. Büyüklüğü (daa)	4 - 8	8 - 17	18 - 26	27 - 35	36 - 44	45 - 53	54 - 62	63 - 89	90 - 155
Üretici Sayısı (adet)	12	10	14	11	4	6	4	2	5

Çizelge 4. Üreticilerin Ekolojik Tarım Hakkındaki Bilgi Kaynakları

Bilgi Kaynağı	Üretici Sayısı
TARİŞ	42
İhracat Firması ve Sertifikasyon Kuruluşu	24
Tarım İlçe Müdürlüğü	-
Arkadaş	2
TOPLAM	68

Ankete dahil üreticiler ekolojik tarımın insan sağlığı ile direkt ilişkili olduğunu bilmekle beraber 68 üreticiden 4'ü ekolojik üretim yapmalarının sebebini "sağlık", kalan 64'ü "daha fazla kazanç, alternatif pazar ve firmaların talepleri" olarak açıklamışlardır.

Yörede kuru incirin tamamına yakını "kır" olarak nitelendirilen eğimli arazilerde yetiştirilmektedir. Doğal ve ekolojik koşullar nedeniyle sentetik girdi kullanımı yok denecek kadar azdır. Arazinin yapısı gereği hastalık ve zararlılar da pek fazla yaygınlaşmadığı için kültürel tedbirler yeterli olmaktadır. Ankete dahil ekolojik incir üreticileri kimyasal gübre ve ilaç kullanmadıklarını belirtmekle beraber birkaç üretici toprağın yapısı gereği ara sıra N'lu gübre kullanmak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge5'de görüldüğü gibi 68 üreticiden 37'si her yıl, 20'si 2-3 yılda bir çiftlik gübresi vermektedir. Yeşil gübreleme sadece dört üretici tarafından yılda bir kez, iki üretici tarafından 2-3 yılda bir kez yapılmaktadır. Dört üretici ise bazı hastalık ve zararlılara karşı düzenli olmamakla birlikte, sertifikasyon kuruluşu ya da ihracat firması elemanlarının önerileri doğrultusunda organik preparat kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yine bu kuruluşların toprak analizleri doğrultusunda, temin edilen doğal gübreler, üreticilerce kullanılmaktadır. Budama her yıl aralama şeklinde yapılmaktadır.

Ekolojik tarım sistemi, üretimin her aşaması

kayıtlı ve kontrollü, sözleşmeye dayalı bir sistem olmasına rağmen yörede uygulamanın tam olarak yerleşmediği görülmektedir. Çünkü, üreticilerin bir kısmı yazılı sözleşme yapılmadan sözlü olarak ürünlerini pazarlamaktadırlar

Ankete dahil 68 üreticiden 57'sinin kontratı (sözleşme) vardır. Bu üreticilerin 42'si TARİŞ ortağıdır ve TARİŞ'in "Organik İncir Projesi" kapsamındadırlar. Dolayısıyla TARİŞ'le sözleşme yapmışlardır. Kalan 26 üreticinin 11'i sözleşmeye sahip değildir. Bu, incelenen kooperatif üyesi olmayan ekolojik kuru incir üreticilerinin % 40'ının sözleşmesi olmadığı anlamına gelmektedir. Sözleşme yapılmamış olması ürünün alınmaması ya da düzenli olarak alınmaması, taahhüt edilen paranın zamanında ödenmemesi gibi sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Bu sorun, üreticinin yeterince bilinçli olmamasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında konuyla ilgili olarak çok ciddi olarak çalışan firmalar da mevcuttur. Üretici ile yazılı sözleşme yapmakta, düzenli kontroller yapılarak taahhüt edilen ürün zamanında alınmakta, sözleşmeye uygun çalışmayan üreticiyi projeden çıkarmaktadırlar ve üreticiye her yıl yaklaşık olarak % 5-10 oranında prim vermektedirler. Bazı üreticiler prim almadıklarını ancak peşin para ve zamanında ödeme yapıldığı için ekolojik üretimi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. TARİŞ projesinde yer alan üreticiler, sistemin işleyişinden memnun olmakla birlikte prim oranının arttırılmasını istemektedirler.

Anket yapılan üreticileri çoğunluğu (62) üretici ürünlerini her yıl aynı firmaya vermekte, dört üretici farklı firmalara verdiğini, iki üretici ise hem TARİŞ hem de özel firmaya ürün verdiğini ifade etmiştir. Firmalar genellikle ürünü her yıl aynı üreticiden almayı tercih etmektedirler.

Ekolojik tarıma geçildiğinde ürün miktarında azalma veya kullanılan girdilerde (üretim masrafları)

Çizelge 5. Ankete Dahil Üreticilerin Yaptığı Bazı Kültürel İşlemler

	Cinsi	Yılda bir kez	Yılda iki Kez	2-3 yılda bir kez	Düzensiz
Gübre	Çiftlik Gübresi	37	-	20	11
	Yeşil Gübre	4	-	2	-
Hast.veZar.Mü.	Org. Preparat	-	-	-	4
	Mekanik müc.	-	-	-	5
	Sulama vb. yön.	-	-	-	-
Toprak İşleme		18	50	-	-

Çizelge 6. Ankete Dahil Ekolojik Kuru İncir İşletmelerinin Maliyet, Kâr ve Ürün Miktarlarının Geleneksel Tarım Yöntemiyle Karşılaştırması

	Geleneksel Tarıma Göre Maliyet	Geleneksel Tarıma Göre Kar	Geleneksel Tarıma Göre Ürün Miktarı
Düşük	7	8	15
Aynı	54	15	55
Yüksek	7	45	3
TOPLAM	68	68	68

artış sözkonusu değildir. Anketlerde “daha önce uyguladığınız tarım yöntemiyle ekolojik tarım arasında ürün maliyeti ve üretim miktarı açısından fark var mı?” sorusuna verilen yanıtların çoğu (54-55 üretici) “aynı olduğu” şeklindedir. Yedi üretici çiftlik gübresinin ve gübrenin nakliye masrafının fazla olması, ve daha sert budama yaptıkları için masraflarının arttığını belirtmişlerdir (Çizelge 6).

Genel olarak bu üretim tarzında üreticinin avantajı, TARİŞ projesinde yer alanlar için; prim (2002'de % 20), özel firmalara ürününü pazarlayanlar için % 5-10 prim veya ürüne piyasanın üzerinde % 4 - 6 fiyat farkı, peşin ve zamanında ödemedir. Bu nedenle 45 üretici kârın eski tarım yöntemine göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Sekiz üretici de iş malını firmaya verdikten sonra diğer inciri satmakta zorlandıklarını ve düşük fiyata verdikleri için kârlarının düştüğünü ifade etmişlerdir (Çizelge 6).

Üreticilerin çoğu uygulanan destekleme politikalarından (prim ödemesi, girdi desteği vb) haberdar olduklarını ifade etmektedirler (68 üreticiden 60'ı), ancak 11 üretici bu politikaları yeterli bulmaktadır.

Ekolojik İncir Pazarlaması

Yapılan ön çalışmalarda 13 firmanın ,TARİŞ'de dahil, ekolojik kuru incir ihrac ettiği tespit edilmiştir. Görüşülmek istenen 13 firmadan 8'i anket çalışmasına katılmayı kabul etmiştir. Alınan bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Yönetici Bilgileri

Yedi firmadan altısında yönetici aynı zamanda şirketin sahibidir. Bir firmada ise yönetici aynı zamanda şirketin ortağıdır. Yöneticilerin tümü yüksek okul mezunudur.

Genel Bilgiler

Bu firmalar, organik meyve, kuru domates, bakliyat, kuru incir, kayısı, kuru kayısı, badem, kestane, çam fıstığı, dondurulmuş ürün, baharatlar, kekik, defne, adaçayı, ıhlamur ihracatı yapmaktadırlar. Sadece bir firma yalnızca organik ürünle çalışmakta, diğerleri hem konvansiyonel hem de organik ürün ihrac etmektedirler. Hepsinin merkezi İzmir'dedir. Bazılarının Salihli-Manisa, Malatya ve Aydın'da büroları vardır. İhrac ettikleri ürünler içinde ekolojik kuru incirin payı % 2 ile % 45 arasında değişmektedir. Firmalar 5-19 yıldır ekolojik kuru incir ticareti yapmaktadırlar. Hepsi ISO 9001 veya ISO 9002 kalite belgesine sahiptir. Bu belgeler firmaların kalite, işleme vb. konularda devamlı kontrolünü sağ lamaktadır. Organik kuru inciri, Ege İhracatçılar Birliği kanalıyla ihrac etmektedirler. Sadece bir firma İzmir Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçılar Birliği kanalıyla ihracat yapmaktadır. Firmaların hepsi bütün yıl boyunca çalışmaktadırlar.

Organik kuru inciri işlemek için firmaların girdi ithalatı yoktur. Ancak zirai mücadele için bazı organik preparatlar ithal etmektedir. Bir firma üzüm ve mercimek işlemek için organik ayçiçek yağı ithal

ettikleri belirtmiştir. Organik girdi ithalatında; evrak prosedürlerinin çokluğu, kısa sürede ürünün gümrükten çekilmemesi ve mevzuat temel problemlerdir.

Firmalar; Kontrol ve Sertifikasyon kuruluşlarından en çok IMO ile çalışmaktadırlar. Bir firma ECOCERT ve İNAC'la, bir firma da IMO yanında ECOCERT'le çalışmaktadır.

Alım Bilgileri

Bazı firmalar projeleri kapsamında üreticilerden ekolojik kuru inciri seçilmemiş olarak almakta, hurda ve atıkları ayırıp satmakta, Aflatoxinlileri Ege İhracatçılar Birliğine teslim etmektedir. Bazıları da ürünü seçilmiş olarak almaktadır. Bu firmalar boylara göre değişen fiyatlarla piyasa fiyatına organik ürün farkını % 5-10 arasında ekleyerek alım yaptıklarını ifade etmişlerdir. Organik kuru incir alımı daha çok firma elemanlarının üreticiye giderek alım yapması şeklindedir. Bazen aracı tüccar alım yapmakta, ender olarak da üretici malını firmaya getirmektedir. Firmalar kaliteyi sağlamak amacıyla her yıl aynı üreticiden alım yapmayı tercih etmektedirler.

Firmalar aldıkları ekolojik ürüne peşin ödeme yaptıklarını, iki firma satıştan sonra ödeme yaptığını, bir firma da avans vererek alım yaptığını belirtmiştir. Üretici anketlerinde de üreticiler ekolojik üretim sebeplerinin başında peşin ödemenin geldiğini ifade etmişlerdir.

Alım Finansmanı

Firmaların hepsi kendi öz kaynakları yanında banka kredisi de kullanmaktadırlar. Banka kredisinin koşulları yıllara göre değişmekle birlikte bir milyon Euro'luk hammadde (kuru incir) alımı için altı ay vadeli döviz kredisinin yıllık faizi % 12dir. Tüm firmalar faizlerin yüksekliğinden şikayetçidir.

Alım Fiyatı

Ekolojik kuru incir alım fiyatları daha çok piyasada oluşan fiyata, TARİŞ'in alım fiyatlarına ve bir ölçüde de ürünün yurtdışındaki fiyatına bağlı olarak oluşmaktadır. 2001-2002 sezonunda firmalar,,ekolojik kuru inciri ortalama bir milyon 500 bin ile iki milyon TL/kg fiyatla üreticiden almışlardır. Bu fiyat seçilmemiş ürün fiyatıdır Çizelge 7 ihracat firmaları tarafından ekolojik kuru incirin üreticiden alımı ve ihrac edilinceye kadar yapılan değişken ve sabit masrafları belirlemek için firma bilgilerinin ortalaması alınarak tahminen hazırlanmıştır.

Çizelgeye göre masraf kalemleri arasında en yüksek oran % 40-50'yle incirin alım fiyatı (kg) ve daha sonra da işçilik gelmektedir. Depolama masrafı incirin depoda kalma süresine göre, kontrol ve sertifikasyon ücreti de sertifika verilen incir alımına, uzaklığa göre değişebilecek değerlerdir. Çizelge 7'da 2001-2002 yılı ekolojik kuru incirin ihracatçıya mal oluş fiyatı 3.300.bin TL/kg olarak tahmin edilmiştir. İhracatçı aldığı incire yaklaşık % 50-70 masraf yaptıktan sonra ihrac edebilmektedir.

Depolama

Firmalar kendi depolarına sahiptirler ve hepsi

ilave olarak depo kiralamaktadırlar. Depo çeşidi olarak soğuk hava depolarında ve standart depolardan yararlanılmaktadır. Depo zararlıları ile mücadelede ürün ekolojik olduğu için metil bromit kullanılmamakta, alternatif yöntemlerden şoklamadan yararlanılmaktadır. Bir firma çadırda CO₂ uygulaması yapılmaktadır.

Çizelge 7. Ekolojik Kuru İncirin İhracat Firmasına Tahmini Maliyeti (2001-2002)

Masraf Kalemleri	TL/kg	%	Ortalama (%)
Alış Fiyatı	1.500.000	40-50	40
Kontrol ve Sertifikasyon	300.000	8-12	10
İşçilik	600.000	15-25	20
Depolama Masrafı	20.000	-	-
Ambalaj Masrafı	300.000	8-12	10
Fümigasyon Alternatifi	300.000	8-12	10
Nakliye	70.000		
Kredi Faizi (% 12 ort. yıllık döviz)	90.000	8-12	10
Diğer	100.000		
TOPLAM	3.280.000		100

Depolamada en önemli sorun soğuk hava depolarının yetersizliği ve pahalılığıdır. Ayrıca bir firma şoklamanın canlı böcek ölümünde yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Tüm firmalarda Aflatoksin kontrolünde çok önemli olan UV kontrolü en az iki defa yapılmaktadır ve hepsi bu işlem için gerekli karanlık odaya sahiptir.

İşçilik

Sadece organik kuru incirde iki firma devamlı olarak işçi çalıştırmaktadır (150 ve 40 işçi). Organik kuru incirde firmaların çalıştırdığı mevsimlik işçi sayısı yıllara ve ihrac edilen ürün miktarına bağlı olarak değişmekle beraber 2001-2002 sezonunda 930 kişidir.

Alımda Karşılaşılan Sorunlar

Ekolojik tarım topraktan ürün piyasaya sürülünceye kadar kontrollü ve kayıtlı bir sistemdir. Bazı firmalar projeleri kapsamına aldıkları üreticilere sözleşme gereği taahhütlerine uymakta, her yıl üreticinin ürünü almaktadır. Taahhüdünü yerine getirmeyen üretici proje dışı kalmaktadır. Bazı firmalar ise üretici ile sözleşme imzaladığı halde ürünü düzenli olarak almamakta karşılıklı güvenin sarsılması firmanın kaliteli ürün bulmasını güçleştirmektedir. Firmaların bir kısmı ekolojik ürünü seçilmeden, ortalama bir fiyat vererek almakta, bir kısım firmalar da seçilmiş ürüne, ayrı ayrı fiyat vererek almaktadırlar. Seçilmiş üründe ise ürünün iyi seçilmediği, temiz olmadığı şeklinde problemler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca firma sayısının çok olmasının fiyatları gereğinden fazla yükselttiği şeklinde şikayetler dile getirilmiştir.

Firmalar sınıflandırılmış ürün alırken daha çok işmalı inciri tercih etmektedirler. Düşük kaliteli incirler ezme yapımında kullanılmakta veya konvansiyonel olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde organik ürün iç talebi birkaç yıl

öncesine kadar yok denecek kadar azdı. Ancak tüketici bilincinin artmasına bağlı olarak iç tüketimde de yavaş yavaş artış başlamıştır. Ekolojik kuru incir ihraç eden firmalardan sadece 2'si yurtiçinde ürün pazarladıklarını ifade etmiştir. Yurt içi pazar payları firmalardan birinin % 15-20, diğerinin ise % 1'den azdır. Sadece bir firma iç pazar payını arttırmak için reklam ve ilanlara başvurmuştur.

Kontrol ve İhracat

Firmalardan alınan bilgilere göre; 2001-2002 sezonunda Almanya, İsviçre, Fransa, İsveç, İtalya, ABD ve diğer AB ülkelerine ekolojik kuru incir ihracatı yapılmıştır.

Çizelgede ekolojik kuru incirin nerede ve kim tarafından kontrol edildiği belirtilmektedir. Bu kontroller tüm firmalarda genel olarak yapılmaktadır. Bazen yüklemeye önce kontrol yapılmayıp sadece alıcıya teslimde kontrol de yapılabilmektedir.

Firmalar ekolojik incirin satış fiyatını daha çok piyasada oluşan fiyata göre belirlemektedirler ancak fiyat belirlenirken bir sene öncesinin fiyatları ve TARİŞ'in fiyatları da göz önünde bulundurulmaktadır. 2001-2002 sezonunda ihrac fiyatı 3.300 bin TL/Kg ile 4.440 bin TL/Kg arasında değişmiştir. Fiyatlar FOB fiyat olarak belirlenmektedir.

Yurt dışı satışlarda ihrac bedellerinin firmalara ödenmesi daha çok vesaik mukabilidir, peşin ödeme şeklinde de olabilmektedir. Yurt dışı satışlar sezon öncesi yapılan kontratlardaki fiyat dahilinde ve sabit fiyatla yapılmaktadır.

Çizelge 8. Ekolojik Kuru İncirin Kontrol Aşamaları

	Kendi Uzmanı	Devlet memurları	Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu
Hasattan Önce	X		X
Hasat Sırasında	X		X
İşleme Esnasında	X		X
İşlemeden Sonra	X		X
Yüklemeden Önce	X	X (Türkiye'de)	
Sınırdan		X (Dışarıda)	
Alıcıya Teslimde	X	X (Dışarıda)	

Ambalaj

Organik kuru incir ihracata giderken daha çok naturel olarak işlenmektedir. Pulled ve kesme işleme de naturelden sonra tercih edilen işleme şekilleridir. Ayrıca ezme, kokteyl, garland, lerida, layer şeklinde işleme de yapılmaktadır.

Firmaların hepsi ambalajlamayı kendileri yapmaktadır ve müşteri isteğine bağlı olarak 250-500 gr. lık kutularda, viyol tabaklarda, dökme olarak karton kutularda (10 kg'lık), ambalajlama yapılmaktadır.

Reklam

Organik kuru inciri yurtiçinde pazarlamak için bir firma, yurtdışında pazarlamak için beş firma reklam harcaması yapmaktadır. Yurtdışı reklamları fuarlara katılarak yapılmaktadır. Bu fuarlardan en bilineni BIOFACH'tır. Firmaların altı tanesi

BIOFACH'a katılmıştır ve firmaların üçü IFOAM'ın üyesidir.

Firmalar tarafından dış piyasa hakkındaki bilgiler daha çok İhracatçı Birlikleri ve İGEME kanalıyla alınmaktadır. Bu konuda; ithalatçı firmalara, konuyla ilgili dergiler, fuar ziyaretleri de yardımcı olmaktadır.

Organik kuru incir yurtdışına genellikle gemiyle gönderilmektedir. Sadece bir firma hem gemi hem de turla gönderdiğini belirtmiştir. Son beş yılda yılda sadece bir firmanın küflenme ve fermantasyon nedeniyle ürünü yurtdışından geri çevrilmiştir.

Firmaların, ihracat miktarın ve maliyetlerini etkileyen üreticiden kaynaklanan bir takım kalite problemleri bulunmaktadır. Bunlar;

- Mitotoksin sorunları (aflatoksin ve okratoksin sorunları)
- Uygun kerevetlerin kullanılmaması
- Üreticinin kuru inciri temiz ve hijyen olmayan ortamlarda depolaması
- Sağlıklı ilek kullanılmaması, olarak özetlenebilir.

Firmalar; üreticilerin ekolojik tarıma gerçekten inanmaları ve sözleşme şartlarına uygun üretim yapmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ayrıca ihracat firmaları önümüzdeki yıllarda AB, Japonya ve ABD'ye ekolojik kuru incir ihracatının artacağını öngörmektedirler.

TARİŞ in Ekolojik İncir İhracatında Etkinliği

S.S. TARİŞ İncir Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (TARİŞ) bu yöredeki kuru incir üreticisi ortaklarıyla 'Organik İncir Projesi 'yürütmektedir. Tariş ilgilileri ile yapılan görüşmelerin değerlendirilmesi aşağıdadır.

TARİŞ, kuru incir ve incir ezmesi ihraç etmektedir ve ihraç ettiği ürünler içinde ekolojik kuru incirin payı % 2-3.5'tur. Organik kuru incir Ege Kuru Meyve ve İhracatçıları Birliği kanalıyla ihraç edilmektedir.

2001-2002 iş yılında ortaklardan,1.980 bin TL/kg (A-4 Baz) fiyatla 59 bin 707 kg organik kuru incir alınmıştır. Ödeme peşin olarak yapılmakta ve fiyat piyasada oluşan fiyat göz önüne alınarak belirlenmektedir.

Depolama, TARİŞ'in kendi depolarında veya depo kiralanarak yapılmaktadır. Depo zararlılarıyla mücadelede şoklama ve çadırda CO₂ uygulaması yapılmaktadır. Aflatoksinle ilgili olarak UV kontrolü iki kez yapılmaktadır.

Devamlı ve mevsimlik işçiler sadece organik incirde çalışmamaktadır. Organik kuru incir alımında firma sayısının yüksekliği nedeniyle yaşanan yoğun rekabet işçi ücretlerinin yükselmesine neden olmakta, bu da önemli bir sorun olarak görülmektedir.

2001-2002 yılında 16 bin 825 kg ekolojik kuru incir yaklaşık tonu FOB olarak iki bin 400 dolardan ihraç edilmiştir. Organik kuru incir ihracata giderken

naturel, lerida, pulled ve protopen şeklinde işlenerek ihraç edilmektedir. Satış fiyatı, maliyetleri esas alarak belirlenen fiyattan yapılmaktadır. Yurt dışı satışlarda ihraç bedellerinin ödeme şekli; peşin veya kredili ödemedir.

Ürünü alırken; plastik kasa ve satarken; karton kutu, selofon ve karton koli kullanılmaktadır. Ambalajlama TARİŞ tarafından yapılmaktadır.

TARİŞ yurtdışı fuarlara ve BIOFACH'a katılmaktadır. IFOAM üyesi değildir ve dış piyasa hakkındaki bilgileri; İhracatçı Birlikleri, İGEME ve fuar ziyaretleriyle elde etmektedir.

Organik kuru incir TARİŞ tarafından yurtdışına gemi ve turla, gönderilmektedir.

Gelecek yıllarda organik incir ihracatının artacağı tahmin edilmektedir. TARİŞ 1997 yılında dış piyasaya 45 bin 625 kg, 1998 yılında 35 bin 875 kg, 1999 yılında 218 bin 948 kg ve 2000 yılında 73 bin 737 kg organik kuru incir satışı yapmıştır (Çizelge 9).

Çizelge 9. TARİŞ'in Yıllar İtibariyle Ekolojik Kuru İncir Alım ve Satış Miktarları

	Alınan (kg)	Satılan(kg)(Dış Piyasa)
1996/97	39298	-
1997/98	97283	45625
998/99	127687	35875
1999/00	219000	218948
2000/01	120550	73737
2001/02	59707	16825

Kaynak:TARİŞ dosyaları

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye'de,organik ürün üretim ve ticareti özellikle ihracatı 1984-1985 yılında kuru incir ve kuru üzümle başlamıştır.Ülkemizde sentetik girdilerin yoğun kullanılmaması nedeniyle organik tarıma geçiş oldukça kolay olmuştur.Dış talebe bağlı olarak organik ürün ticareti çeşit ve miktar olarak artmaktadır. Günümüzde Türkiyeden ihraç edilen organik ürün sayısı 95e ulaşmıştır(2000). Yapılan araştırmalar, dünyada, salça, tıbbi ve aromatik bitkiler, yaş sebze ve meyveler, organik pamuk, organik pamuk ipliği tüketiminin önümüzdeki dönemlerde daha da artacağını göstermektedir.

Organik kuru incir, ihraç edilen,organik ürünlerin arasında önemli bir yer almaktadır.Bu araştırma, en önemli üretim merkezi olan Aydın'da organik kuru incir üretim ve pazarlamasının özelliklerini ortaya koymayı amaçlamıştır.Seçilmiş bir grup işletmeyle yapılan anket çalışmasında ekolojik kuru incir üretim alanı ortalama genişliği 30.4 daa olarak belirlenmiştir.Arazilerin parçalı ve dağınık olması,üreticilerin ürünü her gün toplamasını güçleştirmekte dolayısı ile kaliteyi olumsuz etkilemektedir.

Üreticiler geçmişte de çok az girdi kullandıkları için organik tarım uygulaması üreticilere fazladan bir masraf yada verim düşüklüğü getirmemiştir, ancak

kooperatif üyesi olanların dışındakilerinin önemli bir kısmının sözleşme yapmamış olması sistemin aksayan yönü olarak görülmüştür.

Aydın'da kuru incirin yamaç ve dağlık arazide yetiştirilmesinden dolayı toprak, bitki besin maddelerince giderek fakirleşmektedir ve verim düşmeleri gözlenmektedir.1992 yılında ağaç başına yaklaşık 10-11 kg kuru incir alınırken (Sağdemir, 1992), 2001 yılında verim 7-8 kg'a düşmüştür (Anonim, 2001/d). Bu durum incir ve dolayısıyla ekolojik kuru incir yetiştiriciliği için önemli bir sorundur. Teraslama çalışmaları yeterince yapılmamakta ve erozyonu önlemede yeterli olmamaktadır. Toprak kaybını ve toprağın yıkanarak bitki besin maddelerince fakirleşmesini önleyici ara bitkilerinin yetiştirilmesi ve yeşil gübreleme, sorunun çözümünde faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca düzenli olarak toprak ve yaprak analizleri yapılarak eksik bitki besin maddelerinin organik gübre ve preparatlarla karşılanması da önemli görülmektedir.

Ekolojik üretim teşvik edilirken gerekli altyapının hazırlanması gereklidir. Kullanılacak organik preparatlar ve ilaçlar, laboratuvarlar ve donanımları, yurtdışından sağlamak, hem maliyeti yükseltecek hem de döviz kaybına neden olacaktır. Bu nedenle söz konusu girdilerin ekolojik üretimin artışına paralel olarak yurdumuzda üretimi teşvik edilmeli ve konuyla ilgili araştırmalar yapılmalıdır.

Organik kuru incir ihracatı ile merkezleri İzmir'de bulunan az sayıda firma ilgilenmektedir. Firmalar Aydın'dan aldıkları incire toplam maliyetinin % 50-70'i masraf yaparak AB ve ABD ne ihraç etmektedirler. Firmaların üreticiden ve bürorasiden kaynaklanan sorunları bulunmaktadır. Ürünün hasadından kurutulmasına ve depolanmasına kadar yapılan eylemlerin bilinçli özenle yapılması zaman zaman karşılaşılan ürün iadesi sorununu veya ıskarta mal çıkışını en aza indirebilecektir. Firmalar ihracatın finansmanını döviz olarak kredi ile karşılamaktadırlar ve kredi faizlerinin düşürülmesini talep etmektedirler. Ayrıca ürünün ihracatındaki bürokratik işlemlerin azaltılması da ihracatı teşvik açısından faydalı olabilecektir.

Kontrol ve sertifikasyon ekolojik tarımda önemli bir masraf unsurudur. Bu işlemin firmalara maliyeti, toplam ekolojik kuru incir maliyetinin % 8-12'sidir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının konuyla ilgili olarak bir projesi vardır. Bu proje ile organik (ekolojik) tarım bölgeleri oluşturularak, önemli havza ve vadileri koruyup üretim kaynağı olarak kullanarak organik alanlar yaratmak ve bu bölgelerde kontrol ve denetim kolaylığı sağlayarak, kontrol ve sertifikasyon maliyeti ile analiz bedellerini düşürmek amaçlanmaktadır. İncirin de bu proje kapsamına alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Belli bölgelerdeki incir üreticilerinin bir araya gelerek bir birlik veya kooperatif oluşturması da kontrol ve sertifikasyon maliyetini azaltabilir. Hatta bu birlikler ürünlerin pazarlanmasında da rol oynayabilirler.

Ürünün pazarlanmasında uygulanacak pazar stratejileri de çok önemlidir. Çok sayıda firmanın birbirleriyle rekabete girerek fiyat kırması hem ithalatçıların güvenini sarsmakta hem de fiyatların düşmesine neden olabilmektedir. Türkiye'de organik üretim daha önce de değinildiği gibi yurt dışı talepler doğrultusunda başlamış ve ihracat politikası bu taleplere cevap verecek şekilde oluşturulmuştur. Ancak organik ürünlerimizin ve dolayısıyla ekolojik kuru incirin farklı işleme şekilleriyle (farklı ambalaj, lokum, reçel, marmelat, gofret, bisküvi, şekerleme vb) yurt dışındaki büyük fuarlara katılarak sergilenmesi, konuyla ilgili pazar araştırmalarının yapılması talebi ve ihracatı arttıracaktır.

Ekolojik tarıma karşı öne sürülebilecek pekçok karşı tezlerin de ışığı altında her ülke konuyu kendikoşulları altında değerlendirerek politikasını oluşturmalıdır. Dünya pazarında tüketici her ürünün ekolojini ve kalitesini tüketmek istemektedir. Gerek incir ve gerekse ekolojik kuru incir yetiştiriciliğinde hijyenik koşulların yerine getirilmesi insan sağlığı açısından çok önemlidir. İncir yetiştiriciliğinde, ürünün her gün ağaç altından toplanması, sağlıklı ile kullanılması kasalara konması, toprak vb zemin yerine kerevetlerde kurutulması, depolama koşulları, incir işleme yerinin koşulları (incirde zaten önemli miktarda sentetik gübre ve kimyasal ilaç kullanılmadığı için) insan sağlığı ve ihracatımız adına en az ekolojik olması kadar önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, U., A., Altındışli, 1999. Dünyada ve Türkiye'de Ekolojik Tarım Ürünleri ve Geliştirme Olanakları, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 1999-70, İstanbul.
- Aksoy, U., 1999. Ekolojik Tarımdaki Gelişmeler, Ekolojik Tarım-Ekolojik Tarım Eğitimi Ders Notları, s. 30-35, İzmir.
- Aksoy, U., Y. Tüzel, A. Altındışli, 2001. Development of Organic Agriculture in Turkey: A Case Study for Mediterranean Countries Proceeding of Organic Agriculture in the Mediterranean Basin, Ed. by, A. Hanafi and L. Kenny, 7-10 October 2001, Agadir-Morocco.
- Altındışli, A., A. Ertem, 1997. Organic Fig Production in Turkey Proceeding of the First International Symposium on Fig, p. 227-232, İzmir.
- Anonim, 1983. Kuru İncir Raporu, İGEME Yayınları, Ankara.
- Anonim, 2000. DİE, Tarımsal Yapı (Üretim, Fiyat, Değer), Yayın No: 2614, Ankara.
- Anonim, 2000/a. VIII. BYKP İncir Raporu, Erbeyli-Aydın.
- Anonim, 2000/b. TKB ve ETK ve ETO Kayıtları
- Anonim, 2001 <http://www.organic.org>
- Anonim, 2001/a. <http://www.fao.org>
- Anonim, 2001/b. DİE Tarım Sayımı Sonuçları, 2001, Ankara
- Anonim, 2001/c. İGEME Tarafından Ege İhracatçıları Birliği Kayıtlarından Derleme, Ankara.
- Anonim, 2001/d. Aydın Tarım İl Müdürlüğü Kayıtları, Aydın.

- Anonim, 2002 Resmi Gazete, 11 Temmuz 2002, sayı: 24812, Ankara.
- Anonim, 2002/a. Ege İhracatçılar Birliği Kayıtlarından Derleme, İzmir.
- Newbold, P., 1995. Statistics for Business and Economics Prentice Hall, 1995.
- Sağdemir, A., 1992. Ege Bölgesinde İncir Üretim ve Pazarlama ile Bunlara İlişkin Sorunlar Üzerinde Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ege Ü. Zir. Fak. Tarım Ekonomisi Blm., s.27-29, İzmir.
- Willer, H., 2001. Organic Agriculture Worldwide Statistics and Future Prospects, Sondera.

Geliş Tarihi : 02.01.2004
Kabul Tarihi : 27.04.2004